

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1254 – 2023/157
Toplantı Tarihi/Sayısı : 28.12.2023/40
Karar Numarası : 2023/1163
Başvuran : S. K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Metris 2 No.lu R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın engelli olmasına rağmen ceza infaz kurumunda gerekli tedbirlerin alınmadığı, alerjisi olmasına rağmen diyet menüsü verilmediği ve keyfi disiplin cezaları verildiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçelerinde özetle;

a. Ağır engeli bulunduğu tespit edilerek 16/4/2022 tarihinde Metris R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini,

b. Kuru baklagil ve kırmızı renkteki gıdalara karşı alerjisinin olduğunu,

c. Diyet yemekleri ile beslenmesi gerektiğine dair İzmir İnfaz Hakimliğinin 2015/... esas ve 2015/... karar sayılı kararı ve Karşıyaka 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 2015/... değişik iş sayılı kararının olduğunu, ayrıca Başakşehir Çam Sakura Şehir Hastanesi tarafından 2/6/2022 tarihinde düzenlenen diyet yemekleri ile beslenmesi gerektiğine dair raporunun bulunduğu, bu kararların Kurum tarafından uygulanmadığı ve diyet yemeklerinin bu kararlar doğrultusunda verilmemesi nedeniyle sağlığının kötüleştiğini, konu hakkında Adalet Bakanlığının 30/12/2022 tarihli yazısının bulunduğunu, yazı uyarınca diyet yemeğinin verilmesi gerektiği belirtilmesine rağmen gereğinin yapılmadığını, bunun üzerine açlık grevine başladığını ve gereği yapılana kadar açlık grevini sürdüreceğini,

ç. Konu hakkında şikayet etmesi halinde keyfi disiplin cezaları verildiğini, tehdit edilerek ve baskı uygulanarak kendi isteğiyle tedaviyi reddettiğine dair dilekçe yazdırıldığını,

d. İdareyi şikayet etmesi sebebiyle 1/8/2022 tarihinde yarı çıplak vaziyette Adli Tıp Kurumuna gönderildiğini,

e. Engelli olmasına rağmen odasını kendisinin temizlediğini, Kurum tarafından herhangi bir kolaylık sağlanmadığını,

f. Cumhurbaşkanı'nın yazılı emri ile hakkında verilen disiplin cezalarının kanun yararına bozulmasına karar verildiğini, buna rağmen muhatap idarenin disiplin cezalarını uygulamaya devam ettiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Metris 2 No.lu R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

özetle:

a. Başvuranın Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 1/4/2022 tarihli yazısı ile İzmir 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan, İzmir Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesinin 22/3/2022 tarihli sağlık kurulu raporunda belirtilen "*R tipi ceza infaz kurumuna nakli uygundur. Hayatını yalnız idame ettiremez. 6 ayda bir ve gereklilik durumunda kontrolü uygundur.*" kararına istinaden 6/1/2020 tarihli ve 172 sayılı Genelge'nin Üçüncü Kısım Birinci Bölüm "*Tedavi Nedeni ile Nakil*" alt başlığı altındaki hükümler gereğince tedavi nedeniyle 16/4/2022 tarihinde Kuruma nakledildiği,

b. Başvuranın sağlık işlemlerinin tamamlanmasının ardından 29/8/2022 tarihinde ceza tehir işlemleri için Adli Tıp Kurumuna gönderildiği ve karar beklenildiği,

c. Başvuranın diyet yemekleri ile beslenmesi gerektiğine dair İzmir İnfaz Hakimliğinin 2015/... esas ve 2015/... karar sayılı kararı ve Karşıyaka 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 2015/... değişik iş sayılı kararı bulunsa da söz konusu kararların verilmesinin üzerinden yedi yıl geçtiği, bu süreçte başvuranın Menemen R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan 13/3/2020 yılında tahliye olduğu, 9/7/2021 tarihinde yeniden tutuklanarak İzmir 2 No.lu T Tipi Kurumuna alındığı, akabinde hastalık nedeniyle 16/4/2022 tarihinde Kuruma giriş yaptığı, bu sebeple başvuran hakkında yeniden rapor düzenlenmesi için başvuranın Başakşehir Çam Sakura Şehir Hastanesi Diyet Polikliniğine sevk edildiği, gerekli muayenesinin yapılarak 2/6/2022 tarihli diyetisyen hekiminin düzenlediği yeni bir diyet listesinin oluşturulduğu, iye bedeli dahilinde bu diyet listesinin Kuruma yemek gönderimi sağlayan Metris 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan talep edilerek başvurana verilmesinin sağlandığı,

ç. Başvuranın Menemen 2. Asliye Ceza Mahkemesinin 28/7/2022 tarihli ve 2022/... esas sayılı yazısına istinaden TCK 86/3-b kapsamında beden veya ruh sağlığı bakımından kendisini savunabilecek durumda olup olmadığı hususunda rapor tanzim edilmesi için 1/8/2022 tarihinde Adli Tıp Kurumuna sevk edildiği, sevk esnasında Adli Tıp Kurumuna sevk işlemine engel olmak amacıyla olay çıkarması üzerine hakkında tutanak tutularak disiplin işlemlerinin başlatıldığı ifade edilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle; başvurusunda yer verdiği hak ihlallerinin sürdüğü ve muhatap İdarenin cevaplarının gerçekleri yansıtmadığı belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi şöyledir:

"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek."

6. Mezkûr Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. Kuruma başvuru, illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da yapılabilir. Başvuru hakkının etkin bir şekilde kullanılmasına hiçbir surette engel olunamaz. Başvurulardan herhangi bir ücret alınmaz.

(...)

(8) 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

(...)"

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Cezaevlerinde kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu cezaevi idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahkûmlar için bir cezaevindeki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Cezaevlerindeki yaşam, mahkûmlara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahkûmlar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesinin (CPT) Standartları, 2002).

12. Başvuran ağır gıda alerjisi olduğuna dair mahkeme kararlarının ve raporunun bulunmasına rağmen kendisine diyet yemeklerin verilmediğini ve bu nedenle sağlığının olumsuz yönde etkilendiğini, konu hakkında gereği yapılan kadar açlık grevini sürdüreceğini iddia etmektedir.

13. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Hükümlünün beslenmesi" başlıklı 72'nci maddesi şöyledir:

"(1) Hükümlüye Adalet ve Sağlık bakanlıklarınca birlikte belirlenecek kalori esasına göre, sağlıklı ve güçlü kalması için nitelik ve nicelik olarak besleyici, sağlık koşullarına uygun, makul çeşitlilikte, yaş, sağlık, çalıştığı işin özelliği, dinî ve kültürel gerekleri göz önünde tutularak besin verilir ve içme suyu sağlanır.

(2) Hükümlü, kendisine verilen günlük besin ve ihtiyaç maddeleri dışındaki ihtiyaçlarını kurum kantininden sağlayabilir. Kantini bulunmayan kurumlarda, bu maddeler, idarenin izin ve kontrolü altında dışardan sağlanabilir.

(3) Hasta hükümlüye, kurum hekiminin belirleyeceği besinler verilir.

(...)"

14. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM); hukuka uygun olarak özgürlüğü kısıtlanan herkesin insan onuruna uygun tutukluluk koşullarına sahip olma hakkı bulunduğunu, alınan tedbirlerin uygulanma koşullarının kişiyi sıkıntıya ya da tutukluluğa bağlı kaçınılmaz üzüntü seviyesini aşacak yoğunlukta bir ümitsizliğe sokmaması gerektiğini vurgulamaktadır (AİHM, *Kudla/Polonya*, Başvuru No: 30210/96, para. 94). Yine uygun tıbbi bakımın sağlanmaması ve daha genel olarak hasta bir kişinin uygun olmayan koşullarda tutulması ilke olarak 3. maddeye aykırı bir muamele teşkil edebilir (AİHM, *İlhan/Türkiye* [BD], Başvuru No: 22277/93, 27/6/2000, para. 87). Mahkeme, başvuranın sağlık durumunun kendisine reçete edilen beslenme diyetini yapamaması sonucunda kötüleşmesiyle ilgili olarak, Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı muamele iddialarının, uygun delil unsurlarıyla desteklenmesi gerektiğini hatırlatmaktadır (AİHM, *Martinez Sala ve Diğerleri/İspanya*, Başvuru No: 58438/00, 2/11/2004, para. 121). Mahkeme, iddia edilen olayların tespiti için "her türlü makul şüphenin ötesinde" bir delilin sunulması kriterini kabul etmektedir. Ancak Mahkeme, böyle bir delile yeterince güçlü, açık ve tutarlı çıkarsamalardan veya aynı biçimde çürütülememiş karinelere de varılabileceğini eklemektedir (AİHM, *Ebedin Abi/Türkiye*, Başvuru No: 10839/09, 13/4/2018, para. 49).

15. Muhatap İdare başvuranın diyet yemeği verilmediği iddialarının gerçekleri yansıtmadığını belirterek başvuran için oluşturulan diyet yemeği listesini Kurumumuza iletmiştir. İletilen belgelerde yapılan incelemede; başvuranın 2/6/2022 tarihindeki muayenesi sonrası İstanbul Başakşehir Çam Sakura Şehir Hastanesi Diyet Polikliniği tarafından bir diyet listesinin oluşturulduğu, başvurana verilecek yemek menülerinde başvuranın hassasiyetlerine uygun düzenlemelerin yapıldığı ve başvurana diyet listesine uygun ürünlerin ve yemeklerin verildiği anlaşılmıştır. Bu sebeple başvuranın diyet yemeği verilmediği iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir. Bununla birlikte başvuranın Kurumdan İzmir 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmeden önce açlık grevinde olduğu iddiasına yönelik muhatap Kurumun iletmiş belgeler incelenmiş, ilgili belgelerden başvuranın bu süreçte her gün Kurum doktoru tarafından kontrol edildiği, başvurana hayatını idame ettirebilmesi adına üç öğün olacak şekilde 100 gram şeker, 100 gram tuz, 3 limon, 3 bardaklık poşet çay, 2 paket bal, 1 kase yoğurt verildiği tespit edilmiş olup söz konusu sürecin mevzuata uygun olacak şekilde yürütüldüğü anlaşılmıştır.

16. Başvuranın muhatap İdare hakkında şikâyetçi olması halinde kendisine keyfi disiplin cezaları verildiği, tehdit edilerek ve baskı uygulanarak kendi isteğiyle tedaviyi reddettiğine dair dilekçe yazdırıldığı, bununla birlikte İdareyi şikâyet etmesi sebebiyle 1/8/2022 tarihinde yarı çıplak vaziyette Adli Tıp Kurumuna gönderildiği iddiasına karşılık muhatap İdare; başvuranın Menemen 2. Asliye Ceza Mahkemesinin 28/7/2022 tarihli ve 2022/... esas sayılı yazısına istinaden 12/10/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 86'ncı maddesinin üçüncü fıkrasının b bendi kapsamında beden veya ruh sağlığı bakımından kendisini savunabilecek durumda olup olmadığı hususunda rapor tanzim edilmesi için 1/8/2022 tarihinde Adli Tıp Kurumuna sevk edildiğini, sevk esnasında Adli Tıp Kurumuna sevk işlemine engel olmak amacıyla olay çıkarması üzerine hakkında tutanak tutularak disiplin işlemlerinin başlatıldığını ifade etmiştir.

17. Başvuranın iddiası ve muhatap İdarenin cevabı bağlamında başvuru incelendiğinde; başvuranın Menemen 2. Asliye Ceza Mahkemesinin 28/7/2022 tarihli ve 2022/... esas sayılı yazısına istinaden TCK'nın 86'ncı maddesinin üçüncü fıkrasının b bendi kapsamında beden veya ruh sağlığı bakımından kendisini savunabilecek durumda olup olmadığı hususunda rapor tanzim edilmesi için 1/8/2022 tarihinde Adli Tıp

Kurumuna sevk edildiği, İdareyi şikâyet etmesi nedeniyle Adli Tıp Kurumuna gönderildiği iddialarının gerçeği yansıtmadığı, bununla birlikte Adli Tıp 3. İhtisas Kurulunun 18/1/2023 tarihli ve ... sayılı kararı uyarınca başvuranın hayatını yalnız idame ettirebileceğine ve tedavisi ve önerilen aralıklarla düzenli poliklinik kontrollerinin sağlanarak cezaevi şartlarında infazına devam edilebileceği yönünde karar verildiği anlaşılmıştır. Bu sebeplerle başvuranın iddiasının somut kanıtlara dayandırılmadığı ve açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

18. Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları'nın 17'nci maddesine göre: *“Kurumun mahpuslar tarafından düzenli kullanılan yerleri, her zaman titiz bir şekilde temiz tutulur ve temizliği korunur.”* Bununla birlikte Avrupa Cezaevi Kuralları 19.6 uyarınca: *“Mahpusların temizlik koşullarını yerine getirebilmeleri için cezaevi yetkilileri onlara tuvalet malzemeleri de dâhil olmak üzere genel temizlik gereç ve malzemelerini sağlamalıdır.”*

19. 29/3/2020 tarihli ve 31083 Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in *“Diğer yükümlülükler”* başlıklı 71'inci maddesinin birinci fıkrasının g bendi şöyledir:

“Hükümlüler, yaşadıkları, çalıştıkları ve ortak etkinliklerde buldukları mekânların temizliğini yapmak zorundadır.”

20. Başvuran, engelli olması nedeniyle odasını temizleyemediğini, İdare tarafından durumu göz önünde bulundurulmaksızın bulunduğu odanın temizliğini kendisinin yapması gerektiğini belirttiğini iddia etmektedir. Muhatap İdare başvuranın iddialarının gerçeği yansıtmadığını, Kurumun 24 saat usulüne göre hizmet verdiğini, günün her saatinde doktor, sağlık memuru ve hasta bakıcı ile yeteri kadar infaz koruma memurunun görev yaptığını, Kurumda bulunan bakıma muhtaç mahpusların odalarında ve odalarında bulunan kıyafet, yatak, yastık, çarşaf vb. eşyaların temizliği, kişisel temizlik ihtiyaçlarının koğu görevlileri listesinde belirtilen personeller tarafından yapıldığını belirtmiş başvuranın Kurumda kaldığı süreçte koğuşunun düzenli olarak ilgili görevlilerce temizlendiğini ifade etmiştir.

21. Muhatap İdare, aralarında başvuranın Kurumda bulunduğu süreçte barındığı odasının da bulunduğu temizlikle görevli personel listesini de paylaşmıştır. İlgili listede yapılan incelemede; görevli hasta bakıcıların belirli sayıda odanın temizliğinden sorumlu olduğu belirtilmekle birlikte personellerin görevli oldukları odalarda kalan mahpusların kişisel bakımlarının (banyo, tırnak bakımı, kıyafet, öz bakım vb.) ve oda düzeninin (kıyafet, yatak, yastık, çarşaf vb.) kontrol ve takibinden de sorumlu olduğu, Kurum idaresi tarafından yapılan kontrollerde görevlinin ihmali tespit edildiği takdirde sorumlu personeller hakkında işlem yapılacağı, ihmallerin önüne geçmek adına vardiya personelinin izinli olması durumunda, aynı vardiyada görevli personel tarafından izinli personele ait görevin paylaşılması, gündüz vardiyasında görevli personelin izinli olması durumunda ise yine gündüz vardiyasında görevli personel tarafından izinli personele ait görevin paylaşılması ve görevin buna göre ifasının gerektiği ayrıca ifade edilmiştir. Sonuç olarak başvuranın engellilik durumu gözetilmeksizin odasının temizliğinin gerçekleştirilmediği iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

22. Başvuran, Cumhurbaşkanının yazılı emri ile idarelerin hakkında verdiği disiplin cezalarının kanun yararına bozulmasına karar verildiğini, buna rağmen ilgili idarenin disiplin cezalarını uygulamaya devam ettiğini iddia etmekte olup Karşıyaka Cumhuriyet Başsavcılığının yazısını başvuru dosyasına eklemiştir. Yapılan incelemede; Başsavcılığın başvuranın kanun yararına bozma talepli dilekçelerine istinaden başvurana kanun yararına bozma talebini hangi mahkeme kararına yönelttiğinin sorulması adına ilgili yazıyı başvuranın bulunduğu Kuruma gönderdiği, ilgili yazıda başvuranın iddia ettiği şekilde herhangi bir ibarenin yer almadığı anlaşılmıştır. Bu

sebeple başvuranın iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara teblięine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

28/12/2023 tarihinde, OY BİRLİğİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŐ
ye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
ye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
ye

e-imzalıdır

nal SADE
ye